

Zemřel pedagog Jiří Pelikán

Doc. PhDr. **Jiří Pelikán**, CSc., se narodil 4. června 1932 v Duchcově. Vystudoval pedagogiku a psychologii na Univerzitě Karlově v Praze a na Moskevském humanitním pedagogickém institutu (MGPI). Mezi jeho učiteli byli prof. Váňa, prof. Tardy a další. Po studiích působil na Pedagogické škole v Kutné Hoře, na Pedagogickém institutu v Brandýse nad Labem a na Pedagogické fakultě UK v Praze.

Pro angažovanost v tzv. pražském jaru byl převeden do Ústavu pro pedagogiku vysokých škol FF UK s tím, že má být jako politicky nespolehlivý propuštěn. K tomu došlo v r. 1978. Jako propuštěný z vysokých škol našel nakonec zaměstnání ve Výzkumném ústavu odborného školství. Po listopadu 1989 se mohl vrátit do rezortu vysokých škol. Je však třeba dodat, že v době, kdy nemohl vyučovat, pokračoval v empirických výzkumech v tzv. Pedagogické laboratoři, v níž publikoval řadu vynikajících studií; z nich je třeba připomenout zejména:

Hrabal, V., Lukš, J., Šafář, Z., Pelikán, J., Váchová, H.: *Zpráva z výzkumu přijímacího řízení na střední školy v ČSR*. Praha 1976, 132 str., příloh 120 stran.

Pelikán, J., Lukš, J., Jirků, P.: Metodologie predikce úspěšného žáka SOŠ v praxi. In: *Sborník prací Pedagogické laboratoře VÚOŠ V.*, Praha 1982, str. 7–140.

Pelikán, J., Lukš, J., Chundela, V.: *Metodologie výzkumu účinnosti pedagogického působení ve výchovně vzdělávacím procesu*. Praha, VÚOŠ 1981, 176 str.

Pelikán, J., Helus, Z.: *Preferenční postoje učitelů k žákům a jejich vliv na účinnost pedagogického procesu*. Praha, VÚOŠ 1984, 234 str.

Pelikán, J.: K některým problémům psychologických podmínek rozvoje tvořivosti. In: *Tvořivost ve výuce a v praxi*. Praha,

ČsVTS 1989, str. 38–70.

Po listopadu 1989 se vrátil na FF UK v Praze a nastoupil na Katedru pedagogiky, na níž byl záhy jmenován vedoucím. Následujících deset let vedl katedru, byl členem vědecké rady fakulty, předsedou oborové rady na oboru pedagogika, byl členem redakční rady časopisu *Pedagogika* a členem akreditační komise.

Doc. Jiří Pelikán usiloval o to, aby pedagogika opět zaujala důstojné místo mezi ostatními vědními obory, jaké měla například již v době dělení Karlo-Ferdinandovy Univerzity. V intenzivní práci naplněné době devadesátých let začal pracovat na nové koncepci teorie výchovy a již v r. 1995 vyšla *Výchova jako teoretický problém*. V r. 1997 vydal publikaci *Výchova pro život – a tu „věnoval všem, kteří neztrácejí pedagogický optimismus, ani když stojí tváří v tvář současným dětem“*. V r. 1998 mu v nakladatelství Karolinum vyšly *empirického výzkumu*. V r. 2002 spatřila světlo světa jeho publikace *Pomáhat být. Otevřené otázky teorie provázející výchovy* a v roce 2007 byla vydána nová odborná práce *Hledání těžiště výchovy*. V době, kdy se zdálo, že teorie výchovy ztrácí schopnost oslovovat pedagogickou veřejnost, pozvedl tento obor z popela a vdechl mu nové podněty a impulsy.

Samozřejmě, připomenout je nutné řadu jeho veřejných vystoupení, posudkovou činnost, vedení prací z pedagogické metodologie, posléze bakalářských, diplomových a doktorských prací. Podrobně by bylo možné uvést časopiseckou bibliografii, v níž se zabýval nejen oborovými problémy, ale reagoval i na aktuální témata školské politiky.

Namísto rozsáhlých výčtů je třeba především vyzvednout to, že Jiří Pelikán byl neutuchajícím hledačem skrytých principů, zákonitostí a předpokladů výchovného dění; uvědomoval si, že moderní pedagogickou teorii je nutné budovat na interdisciplinárních základech. S oblibou vyvracel mnohé mýty, které se v pedagogické teorii čas od času objevují. Vždy si

více vážil schopnosti klást nové otázky než podávat definitivní odpovědi. V čem nesporně mistroval – to byla schopnost přeložit jazyk šedivé teorie do barvitého a strhujícího líčení. Učil své žáky pomocí velkých příběhů o výchově pedagogicky myslet. A to i s tím, že je občas přece jenom nutné některé věci exaktně měřit a ověřovat.

Od roku 1987 Jiří Pelikán působil v Českém klubu fair play při ČOV; v letech 1995 až 2006 mu předsedal. Byl také členem rozhodčí komise ČOV. Několik let působil v antidopinkové komisi ČSTV, do rozdělení republiky také v předsednictvu federálního útvaru. Titul Čestný člen Českého atletického svazu mu byl udělen v roce 2009.

Doc. PhDr. Jiří Pelikán, CSc., zemřel ve středu 29. dubna. Poslední rozloučení se koná ve středu 6. května ve 13 hodin ve velké obřadní síni krematoria v Praze-Strašnicích.

doc. Jaroslav Kořa

foto: olympic.cz

